

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

FILOZOFIJA

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE

šk. god. 2023./2024.

Ispitna knjižica 1

FIL.53.HR.T.K1.16

54058

Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

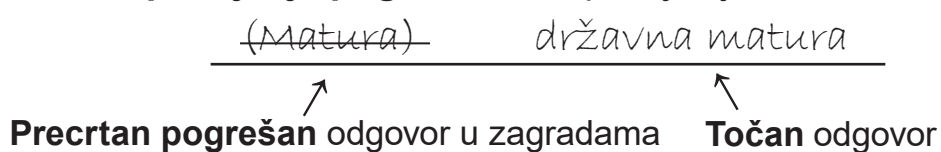
Način **ispravljanja pogrešaka** na listu za odgovore:

Prepisan točan odgovor

Paraf (skraćeni potpis)

Način **ispravljanja pogrešaka** u ispitnoj knjižici:

Precrtan pogrešan odgovor u zagradama

Točan odgovor

Paraf (skraćeni potpis)

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE

FILOZOFIJA

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

F
I
L
1

List za odgovore

D-S053

1. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

2. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

3. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

4. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

5. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

6. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

7. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

8. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

9. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

10. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

11. A B C D E F

1. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

2. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

3. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

4. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

12. A B C D E F

1. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

2. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

3. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

4. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Šifra ocjenjivača: _____

FIL.53.HR.T.L1.02

54059

**NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI**

**NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE**

Označavati ovako: **X**

F I L 1

13. Popunjiva ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ NO ☐14. Popunjiva ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ NO ☐15. Popunjiva ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ NO ☐16. Popunjiva ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ NO ☐17. Popunjiva ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ NO ☐18. Popunjiva ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ NO ☐19. Popunjiva ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ NO ☐20. Popunjiva ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ NO ☐

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte **sve** upute i **slijedite ih**.

Ne okrećite stranicu i **ne rješavajte** zadatke dok to **ne odobri** voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **150** minuta **bez stanke**.

Zadatci se nalaze u **dvjema** ispitnim knjižicama.

Redoslijed rješavanja birajte sami.

Dobro **rasporedite** vrijeme kako biste mogli riješiti **sve** zadatke.

Ispred svake skupine zadataka **uputa** je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj **neće** bodovati.

Na **2.** stranici ove ispitne knjižice prikazan je **način označavanja** odgovora i načini **ispravljanja pogrešaka**.

Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti **paraf** (isključivo **skraćeni** potpis, a **ne puno** ime i prezime).

Upotrebljavajte **isključivo kemijsku** olovku kojom se piše **plavom** ili **crnom** bojom.

Kada riješite zadatke, **provjerite** odgovore.

Provjerite jeste li **nalijepili** identifikacijske naljepnice na **sve** ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima **14** stranica, od toga **1 praznu**.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima **od više** ponuđenih odgovora samo je **jedan točan**.
Točne odgovore morate **označiti** znakom **X** na **listu za odgovore**.
Točan odgovor donosi **jedan bod**.

1. Kako se u **srednjovjekovnoj raspravi** o **univerzalijama** naziva **ontološko stajalište** prema kojemu **ne postoje** općosti, već **samo** pojedinačne stvari?

- A. realizam
- B. idealizam
- C. nominalizam
- D. materijalizam

(1 bod)

2. Koji od navedenih **dokaza** Božjega postojanja **nije** izvodio **Toma Akvinski**?

- A. ontološki dokaz
- B. teleološki dokaz
- C. dokaz iz kretanja
- D. dokaz iz uzročnosti

(1 bod)

3. Kako se naziva **epistemološko stajalište** koje **negira** mogućnost **objektivne** spoznaje svijeta?

- A. skepticizam
- B. dogmatizam
- C. racionalizam
- D. intuicionizam

(1 bod)

4. Kako se nazivaju **vrste spoznaja** koje se temelje na **iskustvu**?

- A. apriorne
- B. aposteriorne
- C. transcendentne
- D. transcendentalne

(1 bod)

5. Koju je od navedenih **vrlina Aristotel** svrstavao u **dijanoetičke vrline**?

- A. mudrost
- B. hrabrost
- C. pravednost
- D. umjerenost

(1 bod)

6. Kako se naziva **vrsta etike** prema kojoj **moralna ispravnost** ljudskoga čina **ovisi** o **motivima djelovanja**?

- A. metaetika
- B. deontološka etika
- C. utilitaristička etika
- D. konzekvencijalistička etika

(1 bod)

7. Kojim se od navedenih kriterija moralne ispravnosti djelovanja **nije** koristio **Jeremy Bentham** u svojem računu **ugode ili sreće**?

- A. opsegom ugone
- B. trajanjem ugone
- C. kvalitetom ugone
- D. intenzitetom ugone

(1 bod)

8. Koji je filozof **državu usporedio** s mitskim **čudovištem Levijatanom**?

- A. John Locke
- B. Jean J. Rousseau
- C. Niccolò Machiavelli
- D. Thomas Hobbes

(1 bod)

9. Kako se naziva **društveni i politički pokret** koji **uvodi razliku** između **spola i roda**?

- A. feminizam
- B. socijalizam
- C. kapitalizam
- D. komunitarizam

(1 bod)

10. Kako se prema **kontraktualističkim** teorijama ili teorijama **društvenoga ugovora** naziva **stanje** koje **logički prethodi** političkoj zajednici?

- A. prirodno stanje
- B. pravedno stanje
- C. stanje sigurnosti
- D. stanje blaženstva

(1 bod)

II. Zadatci povezivanja

U sljedećim zadatcima **svaki** sadržaj označen **brojem** povežite **samo s jednim** odgovarajućim sadržajem koji je označen **slovom**. **Dva** sadržaja označena slovom **ne mogu** se povezati. **Točne** odgovore morate **označiti** znakom **X** na **listu za odgovore**. Svaki **točan** odgovor donosi **jedan bod**.

11. Svakoga navedenoga filozofa povežite s odgovarajućom **tvrdnjom**.

1. Baruch de Spinoza
  2. Georg W. F. Leibniz
  3. Heraklit
  4. Parmenid
-
- A. Pod atributom razumijem ono što razum opaža na supstanciji tako da čini njezinu bit.
  - B. Čitav je svijet harmonija i broj.
  - C. Ovaj kozmos, isti za sve, nije učinio nijedan od bogova niti od ljudi, nego bijaše i uvijek i jest i bit će vječno živa vatra koja se po mjerama pali i po mjerama gasi.
  - D. Meni se, dakle, kao ispravno čini da je u svijetu spoznaje ideja dobrote zadnja i da se jedva može vidjeti.
  - E. Monade su nematerijalne, neprotežne, duhovne, jednostavne i nedjeljive čestice ili atomi.
  - F. Nužno je reći: postoji biće. Dok bitak postoji, ništa ne postoji.

(1 bod)

12. Svaki navedeni **epistemološki** pojam **povežite** s odgovarajućim **značenjem**.

1. analitički sud
2. anamneza
3. aporije
4. sintetički sud

- A. oblici svijesti koji prekoračuju iskustvo i ujedno omogućuju iskustvo
- B. ljudska spoznaja koja se temelji na iskustvu i proizlazi iz iskustva
- C. sud kod kojega prema Kantu pojam predikata nije sadržan u pojmu subjekta, odnosno kojim se proširuje znanje o subjektu
- D. sud kod kojega je prema Kantu pojam predikata sadržan u pojmu subjekta
- E. Platonov pojam koji označava prisjećanje duše na ideje
- F. nerješive zagonetke ili problemi koje nije moguće riješiti

(1 bod)

III. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadatcima odgovorite **kratkim** odgovorom (riječju, s **nekoliko** riječi ili **jednostavnom** rečenicom).

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u **ovoj ispitnoj knjižici**.

Svaki **točan** odgovor donosi jedan bod.

13. Kojim se **pojmom** označava **Spinozino učenje** prema kojemu je **Bog istovjetan s prirodom**?

(1 bod)

14. Kako se naziva **nepromjenjivo stajalište** prema kojemu su **svaki** događaj, ljudsko htijenje i djelovanje **isključivo** određeni **prethodnim uzrocima i uvjetima**?

(1 bod)

15. Koji pojam **antičke skeptičke škole** označava **suzdržavanje** od izricanja **konačnih** sudova u svrhu postignuća **ataraksije** ili **duševnoga mira**?

(1 bod)

16. Kako se prema Renéu Descartesu nazivaju ideje koje **nisu stečene iskustvom** niti zaključivanjem, već su svojstvene **ljudskoj racionalnoj prirodi**?

(1 bod)

17. Kako se naziva **etičko stajalište** prema kojemu vrijednost i obvezatnost **moralnih načela nije univerzalna**, već **ovisi** o društvenim i kulturnim **kontekstima**?

(1 bod)

18. Kako se prema Aristotelu naziva **dobar oblik vladavine** u kojemu **jedan** čovjek vlada **pravedno** na dobrobit **svih** članova političke zajednice?

(1 bod)

IV. Zadatci produženoga odgovora

U sljedećim zadatcima odgovorite s **nekoliko** rečenica, **jasno** i **sažeto**, usmjeravajući se na ono što je **bitno** za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u **ovoj ispitnoj knjižici**.

Točan odgovor donosi **jedan, dva ili tri boda**.

19. Ukratko **objasnite pojmove** maksima, hipotetičkoga imperativa i kategoričkoga imperativa prema filozofiji **Immanuela Kanta**.

1. **maksime:** _____

_____

(1 bod)

2. **hipotetički imperativ:** _____

_____

(1 bod)

3. **kategorički imperativ:** _____

_____

(1 bod)

20. Ukratko objasnite **tri generacije ljudskih prava**.

1. **prva** generacija: _____

_____

(1 bod)

2. **druga** generacija: _____

_____

(1 bod)

3. **treća** generacija: _____

_____

(1 bod)

Prazna stranica